

Vernederen

Door Leon Wecke

Vernederen is in aanzien of macht verlagen. Het gaat erom iemand klein te maken, oneer aan te doen en of met geringschatting te behandelen. Voor iemand die zoiets ondergaat, levert het veelal een duurzame herinnering op aan een als zeer negatief ervaren gebeuren. Zo is Uw columnist nog steeds de vernedering niet vergeten die hem, nu 68 jaar geleden, werd aangedaan. Hij zat in de vierde klas van de lagere school, waar het onderwerp 'vogels' ter sprake kwam. Vogels waren toen ook al mijn hobby en ik had diverse vogelboeken verslonden. De meester vroeg aan de klas of iemand de meest noordelijk voorkomende vogel kon noemen. Nu had ik net de avonturen van Willem Barentsz en de zijnen gelezen, waarin stond vermeld dat bij de uiteindelijke terugtocht men verheugd was de eerste vogel te aanschouwen. Het was een Roze Franjepoot. Ik stak dus mijn vinger op en riep 'de Roze Franjepoot'. De hele klas barstte uit in een onstuitbaar gelach. De meester stuurde mij vervolgens de gang op, waar ik de rest van het uur mijn zonden kon overdenken. Het was een vernedering, die ik nooit zal vergeten. Vernederingen brengen een emotie teweeg, die opgeslagen wordt in het brein en later in geheel andere gevallen nog zijn werking heeft. Hoe negatief zal men niet vernederingen van een geheel volk moeten duiden? Waren niet de vernederende voorwaarden voor de vrede, die een eind maakte aan de Eerste Wereldoorlog, factoren die mee geholpen hebben om de macht en roem van ene Adolf Hitler in Duitsland te realiseren? Niet voor niets werd de nederlaag van Frankrijk in de Tweede Wereldoorlog in dezelfde wagon ondertekend, waarin jaren eerder Duitsland werd vernederd met van geringschatting getuigende vredesvoorwaarden.

En hoezeer geldt niet voor volkeren en groepen die onderdrukt worden, dat zij per definitie ook worden vernederd. Hoeveel miljoenen mensen gaan niet gebukt onder marginalisering, uitsluiting en het tweede- of derderangs burgerschap in het eigen vaderland? Wat te denken van de allochtonen die, ook in tweede of verdere generatie moeten aanvaarden dat alleen al hun afkomst kennelijk voldoende is voor

een vernederende behandeling van de overheid en het autochtone deel van de bevolking. Ter illustratie daal ik hiervoor af naar het individuele niveau. Onlangs had ik een aanrijding op de snelweg met een door een autochtone Nederlander bestuurde voertuig. De lucht in de cabine, die de mij aanrijdende bestuurder na de botsing had verlaten, verraadde bepaald geen gering drankgebruik. De man meldde echter – het was nacht en ik ontmoette mijn botsende landgenoot, pas nadat hij uit de cabine was gestapt – dat niet hij, maar zijn passagier wat glazen had genuttigd. De opgeroepen politie achtte het onjuist te worden ingeschakeld als er geen gewonden waren en je nog verder kon rijden. In dat geval moest men de zaak op de eerst volgende parkeerplaats onderling regelen. Hun argument: 'het gaat toch om nette Nederlanders onder elkaar, als het nu een Polo was geweest met vier Marokkanen, was het andere koek!'. Ik heb het toen maar gelaten bij de verzonnen mededeling dat ik ook een Marokkaans paspoort had en de politionele mededeling mij enigszins ongepast voorkwam. Per definitie worden in bepaalde situaties mensen vernederd en gediscrimineerd. En hoezeer is de opwinding dan niet op zijn plaats als de gefrustreerde, achtergestelde mens, aan zijn onvrede over zijn bejegening, over zijn gebrek aan kansen in de maatschappij en ervaren discriminatie uiting geeft.

Is het willen opleggen van de westerse vorm van democratie aan volkeren ook niet een vorm van vernedering? Westerse waarden worden immers als superieur gepresenteerd of afgedwongen. Is niet de discussie over de meerwaarde van het christendom, vergeleken bij bijvoorbeeld de Islam, tevens een proces van vernedering van hen die de landen bevolken, welke tot voor kort westerse koloniën waren en nu deels geregeerd worden door regeringen, die met datzelfde westen, ten koste van de eigen bevolking, gemene zaak maken? En dan hebben we het nog niet over hen, die verdacht van subversieve activiteiten in het westen buiten de nationale en internationale rechtsorde worden geplaatst en op grond van onbewezen verdenkingen, laat staan aanwijzingen, een vernederende behandeling ondergaan. In bepaalde gevallen is

vernederen tot een kunst verheven, die in onaanvaardbare verhoormethoden wordt toegepast.

In hoeverre worden inspectieregimes, die de zogenaamde 'internationale gemeenschap', al dan niet terecht, aan bepaalde staten oplegt, niet als vernederend ervaren? De ene staat mag in de wereld zijn atoomwapens ontwikkelen of behouden en andere staten met het etiket 'schurkenstaat', worden geacht daarvan af te zien. Het betreft een vernedering, die in het staats- en collectief geheugen van regeringen en volkeren wordt opgeslagen en die ook later hun effect zullen hebben. Ook als het vernederen geen doelstelling is, maar wel het resultaat van een bepaalde politiek, zal men zich dat bewust moeten zijn. Een eenmaal ondergane vernedering vraagt erom te zijner tijd recht gezet te worden. Dat is een gebeuren, dat door de indertijd bij de vernedering betrokkenen, niet in dank zal of kan worden afgenomen. Als vernedering eenmaal in het geheugen is opgeslagen, dient daar altijd rekening mee te worden gehouden. Beter is uiteraard die politiek te vermijden, waardoor gevoelens van vernedering kunnen postvatten, maar dat zal, zoals de wereld thans (nog) in elkaar zit, wel een vrome wens blijven. ■